

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 11706

Tarih : 29.04.2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çocuk Bakanlığı Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederiz. 29.04.2025

Beritan GÜNEŞ ALTIN
Mardin Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	İnsan Haklarını İnceleme , Plan ve Bütçe
Esas Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Tarih: 8-5-2025	Esas No: 2/3095

TBMM KANUN VE SÖZLEŞMELER BSK LİGİ
30 Nisan 2025
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
30 Nisan 2025
No : 1621622

GENEL GEREKÇE

Türkiye’de çocuklar, ekonomik, siyasal ve sosyal ayakları olan çoklu krizi en derinden hisseden/yaşayan toplumsal grupların başında gelmektedir. Temel besinlere dahi erişmekte güçlük çeken çocuklar bugün derin yoksullukla; evlilik adı altında çoklu istismarla; MESEM’ler, mevsimlik tarım ve daha türlü yöntemlerin sonucunda işçileştirilmeyle, iş cinayetleriyle; evde, okulda, sokakta istismarla, şiddetle; anadilinde eğitime erişememekle, ayrımcılıkla ve daha birçok sorunla karşı karşıyadır.

TÜİK’in İstatistiklerle Çocuk 2024 verilerine göre Türkiye nüfusu 85 milyon 664 bin 944 kişi iken bunun 21 milyon 817 bin 61’ini çocuklar oluşturmaktadır. Güvenilirliğine dair toplumda son derece büyük şüpheler olan TÜİK’in verilerine göre dahi 15-17 yaş grubundaki çocukların “işgücüne katılma oranı” %24,9 iken bu oran oğlan çocuklarda %35,6; kız çocuklarda ise %13,7’dir. 2024 verilerine göre 15-17 yaş grubundaki 3 milyon 894 bin çocuktan 970 bini “kayıtlı işçi” olarak çalıştırılmaktadır. Bu oranlara MESEM’ler kapsamında işçileştirilen 504 binden fazla çocuğu da eklediğimizde; kayıtlı şekilde işçileştirilen çocuk sayısının bir buçuk milyona yaklaştığını görebiliriz. Kayıt dışı şekilde işçileştirilen çocuklarla beraber bu sayının, birçok sivil toplum kuruluşunun çalışmasına göre, eğitim-öğretim dönemlerinde 2 milyonu geçtiği bilinirken yaz aylarında 4 milyonu bulmaktadır. Bu verilere göre 15-17 yaş grubundaki her dört çocuktan birisinin işçileştirilmiş olmasının temel sebepleri neoliberal ekonomi politikaları, mevcut emek rejimi ve bunların doğal/varoluşsal sonucu olarak derinleşen yoksulluk, astronomik düzeylerdeki işsizlik, göç ve mülteciliktir.

Çocukların maruz bırakıldığı bir diğer sorun ise istismardır. Faillere uygulanan “cezasızlık politikası” ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğini derinleştiren politikaların neticesinde hemen her gün yeni bir çocuk istismarı vakası toplumun gündemine gelmektedir. Bağımsız kurumlarca yapılan istatistiklere göre Türkiye’de özellikle son on yılda çocuklara yönelik şiddet ve cinsel istismar vakalarının üç kat arttığı belirtilmektedir. Ceza mahkemelerindeki çocuğa yönelik cinsel istismar suçu dosya sayılarının, Adalet Bakanlığı’nın buna dair düzenli veri paylaşımı yapmamasına rağmen, on binleri aştığı belirtilmektedir. Yalnızca 2023 yılında, çocuğa yönelik cinsel istismar suçundan 7.088 kişinin hapisine girmiş ve 7108 kişinin ise beraat etmiş olduğu bilgisiyle dahi günümüz Türkiye’sinde çocuk istismarının alarm verici seviyelerde olduğunu ziyadesiyle açıktır.

Çocuk yoksulluğu ise bir diğer acil adım atılması gereken sorun alanıdır. TÜİK’in Yoksulluk ve Yaşam Koşulları İstatistikleri 2024 verilerinde yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında

olanlar, “görelî yoksulluk, maddî ve sosyal yoksunluk ve düşük iş yoğunluğu göstergelerinin en az birinden yoksun olanları” ifade etmektedir. Buna göre tüm yaş kategorilerindeki yoksulluk veya sosyal dışlanma riski oranı %29,3 iken bu oran 0-17 yaş arasındaki çocuklarda %38,9’a yükselmektedir. Derinleşen yoksulluk; çocukları eğitim hayatından koparmakta, işçileştirilmesine zemin hazırlamakta ve sağlıklı büyümelerinin önüne geçmektedir. Ulusal ve uluslararası birçok kuruluşun raporlarına göre eşitsiz koşullarda ve yoksulluk içinde büyüyen her üç çocuktan birisi, yoksulluğu aileden devralarak “ömür boyu sırtlarında taşımak” zorunda kalmakta, bu da sonuç olarak nesiller arası yoksulluk ve zorluklar döngüsüne yol açmaktadır.

Erken cumhuriyet döneminden beri süregelen eğitim politikaları da çocukları birçok sorunla yüz yüze getirmektedir. Kürt çocuklar başta olmak üzere anadili Türkçe olmayan çocuklar, en temel haklardan olan ancak aynı zamanda Türkiye’nin Çocuk Hakları Sözleşmesi’ndeki temel çekincelerinden olan, anadilinde eğitim hakkından yararlanamamaktadır. Karma eğitimin tartışmaya açılmasıyla çok daha görünür bir hal alan toplumsal cinsiyet eşitsizliğini derinleştiren eğitim politikaları sonucunda, kız çocukların eğitimden uzaklaşması/okul terki oranları artmakta; bu da dolaylı bir sonuç olarak evlilik adı altında cinsel istismar oranlarını artırmaktadır. Aleviler başta olmak üzere Sünnî İslam inancına mensup olmayan çocuklar ise seçmeli adı altında zorunlu din derslerinin artırılması ve ÇEDES benzeri uygulamaların yaygınlaştırılması sonucunda ayrımcılıkla karşı karşıya kalmaktadır.

Çocukla ilgili birinci derecedeki risk alanlarında biri de uyuşturucu ve bağımlılıktır. Uyuşturucu konusu küreselleşmeyle birlikte sınır ötesi dolaşımın en örgütlü yapılarından birine dönüşmüştür. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de çocuklar ve gençler başta olmak üzere bireyleri uyuşturucu kullanımına iten nedenler arasında şiddet, toplumsal kutuplaşma, toplumsal travmalar, eşitsizlikler önemli yer tutmaktadır. Bu coğrafyada çocukların ve gençlerin en temel sorunlarından biri olan uyuşturucu madde kullanımı ve bağımlılığı her geçen gün artmaktadır. Uyuşturucu kullanım yaşının 10’lu yaşlara kadar düştüğü bilinirken Emniyet Genel Müdürlüğü’nün 2024 yılı uyuşturucu raporuna göre 2023’te 16 ton 210 kilogram metamfetamin yakalanmışken, 2024’te ise bu miktar yüzde 35,5 artışla 21 ton 912 kilograma yükseldi.

Türkiye’de çocukların karşı karşıya kaldığı yapısal sorunlara rağmen açılışı bir çocuk bayramı olarak ilan edilen TBMM, yüz yılı aşkın bir süredir bu konuda üzerine düşeni yapmamaktadır. Nitekim mecliste daimî bir çocuk ihtisas komisyonu bulunmamaktadır. Çocukların yaşadığı çok yönlü sorunlar çoğunlukla ya Çocuk Hakları Alt Komisyonuna ya da Aile ve Sosyal

Hizmetler Bakanlığı'na havale edilmektedir. Çocuk Hakları Alt Komisyonu düzenli olarak toplanmadığı ve yaşanan devasa sorunlara yapısal çözümler bulmadığı gibi birçok sorunun üzerini örten bir mekanizmaya dönüşmüş durumdadır. Öte taraftan çocukları toplumsal özne olarak görmeyen muhafazakar yaklaşım dolayısıyla çocuklara ilişkin gündemler Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının çalışma alanına yerleştirilmektedir. Bu tutum, çocukları aile içerisine konumlandırarak yetişkinlerin uzantısı olarak kabul eden bakış açısının bir sonucudur. Benzer şekilde 105 yıldır faaliyet yürüten Mecliste çocuk bütçesinin oluşturulması için bir mekanizma inşa edilmiş değildir. Çocuklar için bütçenin oluşturulması salt demokratik toplumun gereği değil yeterince beslenme gibi çocukların asgari ihtiyaçlarının dahi karşılanmadığı Türkiye'de acil bir ihtiyaç olarak önümüzde durmaktadır.

Bu yakıcı hakikate rağmen meclisin bir çocuk bütçesi oluşturma politikası yoktur ve bütçe oluşturma süreçlerinde çocuklar yok sayılmaktadır. Bütün bunların en temel sebebi çocukların toplumsal ve politik öznelliğinin inkar edilmesi ve katılım haklarının yok sayılmasından ileri gelmektedir. Oysa demokratik teamüllerin olmazsa olması olan katılım hakkı çocukların da en temel hakları arasında yer almaktadır. Toplumsal, siyasal, toplumsal cinsiyet ve iktisadi yaşam gibi yaşamın her alanına ilişkin yasa yapım süreçlerinin her aşamasında çocukların öznelliği, talepleri ve katılımı esas alınmalıdır. Bunun yolu parlamento ve yerel yönetimler başta olmak üzere yönetimin her alanında bütünlüklü bir çocuk politikasının oluşturulmasıdır.

Çocukların maruz bırakıldıkları sorunların ve mağduriyetlerin sebeplerinin sistemik, çok boyutlu ve yapısal olması hasebiyle çözümün de palyatif adımların atılmasıyla mümkün olmayacağı açıktır. Çocukların yukarıda belirtilen tüm sorunlarının yapısal şekilde çözüme kavuşması, toplumsal öznelliklerinin kabul edilmesi, katılım haklarının güvence altına alınmasının temel yollarından biri Çocuk Bakanlığı'nın kurulmasıdır. Demokrasinin tecelli edeceği yer olması beklenen Meclisin önünde duran en temel ve en acil görevlerden biridir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Çocuk Bakanlığı'nın amaç, kapsam ve görevleri düzenlenmektedir.

MADDE 2- Çocuk Bakanlığı'nın kapsamının düzenlendiği madde hükmüdür.

MADDE 3- Bakanlığın ilkeleri belirlenip, düzenlenmektedir.

MADDE 4 - Kısaltmalar açıklanıp, düzenlenmektedir.

MADDE 5- Çocuk Bakanlığı'nın görev ve yetkileri belirlenmiştir.

MADDE 6- Çocuk Bakanlığı'nın idari yapısının düzenlendiği madde hükmüdür.

MADDE 7- Çocuk Bakanlığı'nın başında bulunan Bakanın görev, yetki ve sorumlulukları belirlenmiştir.

MADDE 8- Çocuk Bakanlığına bağlı hizmet birimlerinin/başkanlıkların görev, yetki ve sorumlulukları belirlenmiştir. Çocuk Bakanlığına bağlı olarak; Çocuğun Statüsü Başkanlığı, Çocuk Koruma Politikaları Başkanlığı, Çocuk Katılımı Politikaları Başkanlığı, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Başkanlığı, Kamu Vesayeti Başkanlığı, Çocuğa Yönelik Her Türlü Şiddetle Mücadele Başkanlığı, Ceza İnfaz Sisteminde Çocuk Haklarının Korunması Başkanlığı, İletişim, Dokümantasyon ve Yayın Başkanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı, Eğitim ve Kurumsal Yapılanma Başkanlığı, Araştırma ve Dokümantasyon Başkanlığı, Sivil Toplum, İletişim ve Kültür Başkanlığı, Proje Uygulama Başkanlığı, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliğine ilişkin bir düzenlemedir.

MADDE 9- Çocuğun Statüsü Başkanlığının görevlerini düzenlemektedir.

MADDE 10- Çocuk Koruma Politikaları Başkanlığının görevlerini düzenlemektedir.

MADDE 11- Kamu Vesayeti Başkanlığının görevlerini düzenlemektedir.

MADDE 12- Çocuk Katılımı Politikaları Başkanlığının görevlerini düzenlemektedir.

MADDE 13- Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Başkanlığının görevlerini düzenlemektedir.

MADDE 14- Çocuğa Yönelik Her Türlü Şiddetle Mücadele Başkanlığının görevlerini düzenlemektedir.

MADDE 15- Ceza İnfaz Sisteminde Çocuk Haklarının Korunması Başkanlığının görevlerini düzenlemektedir.

MADDE 16- İletişim ve Yayın Başkanlığının görevlerini düzenlemektedir.

MADDE 17- Strateji Geliştirme Başkanlığının görevlerini düzenlemektedir.

MADDE 18- İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Başkanlığının görevlerini düzenlemektedir.

MADDE 19- Bakanlığın diğer Bakanlıklar ile işbirliği ve koordinasyonuna ilişkin bir düzenlemedir.

MADDE 20- Bakanlığın çocuk/çocukluk alanında araştırma, etüt ve proje yapma/yaptırma görevleri düzenlenir.

MADDE 21- Bakanlığın Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı sorumluluklarını düzenlemektedir.

MADDE 22- Bakanlık bünyesinde çalışacak memurların, uzman ve uzman yardımcıları da dahil olmak üzere istihdamına ve atanmasına dair hükümleri içermektedir.

MADDE 23- Bakanlık bünyesindeki kadroların tespiti, ihdas kullanımı ve iptali ile kadrolara ilişkin diğer hususları içermektedir.

MADDE 24- Çocuğun Statüsü Genel Müdürlüğüne yapılmış olan atıfların Çocuk Bakanlığı'na yapılmış sayılmasına ilişkin esasları içerir.

MADDE 25- Yürürlük maddesidir.

MADDE 26- Yürütme maddesidir.

ÇOCUK BAKANLIĞI KURULMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve İlkeler

Amaç

Madde 1- (1) Bu Kanunun amacı, Çocuk Bakanlığı'nın kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Kanun Türkiye vatandaşı olan, Türkiye'de herhangi bir nedenle bulunan ve yurt dışında Türkiye vatandaşları ile herhangi bir nedenle ilişkili olan çocukları kapsar.

İlkeler

Madde 3- Bu Kanunun uygulamasında çocuklar, kendilerinin, kanuni temsilcilerinin veya en geniş anlamı ile aile üyelerinin sahip oldukları, ırk, renk, cinsiyet, dil, siyasal ya da başka düşünceler, ulusal, etnik ve toplumsal köken, mülkiyet, engellilik, vatandaşlık veya göçmenlik durumu, doğuş ve diğer statüler nedeniyle hiçbir ayırım gözetmeksizin haklarının ve üstün yararının gözetilmesi yönünden güvence altındadır.

İKİNCİ BÖLÜM

Tanımlar ve Görevler

Tanımlar

Madde 4- (1) Bu Kanunda geçen;

a) Bakan: Çocuk Bakanı'nı,

b) Bakanlık: Çocuk Bakanlığını,

c) TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisini ifade eder.

Görev ve yetkiler

Madde 5- (1) Bakanlığın görevleri şunlardır:

a) Çocukların yararlanması gereken hizmetlerin, ülkedeki bütün çocuklar için eşit ve kolay erişilebilir biçimde sunulmasını sağlamak,

b) Çocukların haklarını kullanırken ve hizmetlerden yararlanırken ayrımcılığa maruz kalmalarını engellemek,

c) Türkiye'de yaşayan her çocuğun gelişimini güvence altına almak üzere yeterli yaşam standardına sahip olması için çocuğun, ailesinin ve bakımını üstlenenlerin desteklenmesini sağlamak,

ç) Bütün çocukların eğitim ve sağlık hizmetlerinden ücretsiz, anadilinde, eşitlik prensibine uygun biçimde yararlanmasını sağlamak,

d) Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun üstün yararının gözetilmesini güvence altına almak,

e) Her çocuğun temel yaşama hakkını "güvenlik" de dahil olmak üzere her türlü egemenlik ilişkisinin üzerinde tutmak,

f) Çocukların esenliği için gerekli bakım ve korumayı sağlamak ve bu amaçla tüm uygun yasal ve idari önlemleri almak,

- g) Çocukların eğitim, sağlık, yaşama, barınma haklarını güvence altına almak
- h) Çocukların fiziksel, psikolojik, cinsel veya ekonomik sömürü, ihmal ve istismara karşı korunmalarını sağlamak, çocuk işçiliğini önlemek,
- ı) Çocuk yoksulluğunu ortadan kaldırmak,
- i) Çocuğun ailesinin yanında korunmasını, ailenin bulunmadığı veya çocuğun yararının ailesi dışında korunmasını gerektirdiği durumda çocuğun aile tipi bakım olanağından yararlanmasını sağlamak,
- j) Yerel ve ülke planlamalarında çocukların hak ve ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulmasını sağlamak,
- k) Çocuk haklarının hayata geçirilmesi için uluslararası sözleşmelerin eksiksiz şekilde uygulanmasını güvence altına almak,
- İ) Çocuklara yönelik hizmetlerin planlanması, sunumuna, uygulamaların izlenmesi ve denetlenmesine toplumun katılımını sağlamak,
- m) Çocuklara yönelik hizmetlerin planlanmasına, uygulamaların izlenmesine yönelik çalışmalara çocukların katılımını sağlamak ve çocukların her tür karar alma mekanizmasına katılımını sağlamak.
- n) Ulusal ve uluslararası kuruluşlar ile işbirliği yapmak,
- o) Bakanlıklar arasında eşgüdüm ve koordinasyonu sağlamak,
- ö) Çocuklara yönelik hizmetlerin, çocuk yararı ve etkisi hakkında araştırmalar yapmak,
- p) Çocuklara yönelik hizmetlere ilişkin bir veri toplama ve analiz sistemi kurmak,
- r) Çocuklara yönelik hizmetlerin izleme ve değerlendirmesine yönelik çalışmaların sonuçlarını içeren raporlar hazırlamak, ilgili Bakanlıklar ve yerel yönetimlere yapılması gerekenlere ilişkin tavsiyelerde ve taleplerde bulunmak,
- s) Çocukla ilgili hizmetlerden sorumlu bakanlık bütçelerinin hazırlanması ve görüşmelerine katılmak, görüş bildirmek,

ş) Kamu vesayet makamı nezdinde oluşturulacak kamu vesayet teşkilatlarına ilişkin usul ve esasların uygulanmasını, bu hizmetlerin yürütülmesini sağlamak

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Teşkilat

Madde 6- (1) Bakanlık, merkez ve taşra teşkilatından oluşur.

Bakan

Madde 7- (1) Bakan, Bakanlık kuruluşunun en üst amiri olup, Bakanlık hizmetlerini mevzuata, kalkınma plânlarına ve yıllık programlara uygun olarak yürütmekle ve Bakanlığın faaliyet alanına giren konularda diğer bakanlıklarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla görevli ve Cumhurbaşkanı'na karşı sorumludur.

(2) Bakan, yetkisi kapsamındaki faaliyet ve işlemlerden ayrıca sorumlu olup, Bakanlık faaliyetlerini, işlemlerini ve hesaplarını denetlemekle görevli ve yetkilidir.

Hizmet birimleri

Madde 8- (1) Bakanlığın hizmet birimleri şunlardır:

- a) Çocukun Statüsü Başkanlığı
- b) Çocuk Koruma Politikaları Başkanlığı
- c) Çocuk Katılımı Politikaları Başkanlığı
- ç) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Başkanlığı
- d) Kamu Vesayeti Başkanlığı
- e) Çocuğa Yönelik Her Türlü Şiddetle Mücadele Başkanlığı
- f) Ceza İnfaz Sisteminde Çocuk Haklarının Korunması Başkanlığı
- g) İletişim, Dokümantasyon ve Yayın Başkanlığı
- h) Strateji Geliştirme Başkanlığı
- i) Hukuk Müşavirliği
- i) İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı

j) Eğitim ve Kurumsal Yapılanma Başkanlığı

k) Araştırma ve Dokümantasyon Başkanlığı

l) Sivil Toplum, İletişim ve Kültür Başkanlığı

m) Proje Uygulama Başkanlığı

n) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı

o) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Çocuğun Statüsü Başkanlığı

Madde 9- (1) Çocuğun Statüsü Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Toplumdaki çocuk algısını araştırmak ve çocuğun hak sahibi eşit bir birey olarak kabul edilmesi ve saygı görmesi için çalışmalar yürütmek

b) Çocuklara yönelik ayrımcılığa sebebiyet veren veya çocuklara zarar veren veya haklarının ihlal edilmesine neden olan faktörleri tespit etmek ve bunların ortadan kaldırılması ya da değiştirilmesini sağlamak

c) Bu kapsamda özellikle göç etmiş ailelere mensup olan, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği nedeniyle ayrımcılığa uğrayan LGBTİ çocuklar ile engelli çocukları destekleyen, onların saygınlıklarını güvence altına almaya, özgüvenlerini geliştirmeye ve toplumsal yaşama etkin biçimde katılmalarını sağlamaya yönelik politikalar geliştirmek

ç) Toplumsal cinsiyet eşitliği ve cinsel ve üreme sağlığı eğitiminin müfredata alınmasını sağlamak

d) Eğitimin cinsiyet eşitliğini teşvik edici, çocukların barış ve farklılıklara saygı anlayışı ile yetişmelerini sağlayacak, yaşam becerilerini güçlendirecek bir içeriğe kavuşturulmasını sağlamak

e) Kız çocukların mühendislik, bilim ve teknoloji alanlarında da meslek seçmeye teşvik edilmesi ve kız çocukların okullaşma oranını önemli ölçüde artıran yerinde eğitimin yaygınlaştırılmasını sağlamak,

f) Farklı ekonomik gelir gruplarından çocuklar arası eğitim, barınma, beslenme, istismar riski gibi alanlardaki farkları ortadan kaldırmak için “yurttaşlık geliri”nin bir çocuk hakkı olarak tanınmasını sağlamak ve gerekli bütün tedbirleri almak

g) Her çocuğa, sosyal sigorta dahil, sosyal güvenlikten yararlanma hakkı tanınmasını sağlamak

1) Tüm çocukların eşit, ücretsiz ve anadilinde eğitimden yararlanmalarını sağlamak

i) Her çocuğun tüm potansiyelini kullanmasına elverecek ve yeteneklerini dikkate alan kaliteli bir eğitimden yararlanmasını temin etmek

j) Çocuğun düşünce, vicdan ve din özgürlüğü hakkına saygı göstermek

k) Çocukların en iyi sağlık düzeyine kavuşma, tıbbi bakım ve rehabilitasyon hizmetlerini veren kuruluşlardan ve her türlü tıbbi bakım hizmetlerinden yararlanma hakkını Sağlık Bakanlığı ile işbirliği içinde güvence altına almak.

Çocuk Koruma Politikaları Başkanlığı

Madde 10- (1) Çocuk Koruma Politikaları Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Önleme odaklı bir çocuk koruma politikası geliştirilmesini sağlamak

b) Ebeveynlerin çocuk bakım hizmet ve tesislerinden, çocuklarının da bu hizmet ve tesislerden yararlanma hakkını sağlamak için uygun olan her türlü önlemi almak

c) Ebeveynlerin çocuk bakım, koruma kapasitelerini geliştirici ve yeterli gelir de dahil olmak üzere çocukların ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli olanaklara sahip olmalarını sağlamak

ç) Aşağıdaki amaçları içeren bir çocuk koruma sisteminin oluşturulmasını sağlamak, bu amaçlar kapsamındaki uygulamaların çocuk yararına uygunluğu ve çocuğa etkisi açısından izlenmesini ve düzenli olarak ihtiyaca ve bu alandaki gelişmelere uygun biçimde yenilenmesini sağlamak

i. Sosyal hizmetlerin, çocuğun ve ailenin desteklenme hakkını güvence altına alacak faaliyetlerde bulunmak üzere mahalle düzeyinde örgütlenmesi

ii. Çocuğun gelişiminin ve olası risklerin takibinin yapılabilmesi için düzenli sağlık takibinin çocuğun zorunlu eğitim çağına gelmesine kadar yapılmasını sağlayacak biçimde sağlık hizmetlerinin sunulmasını sağlamak

iii. Okullarda çocuğun gelişiminin ve olası risklerin takip edilmesini sağlamak

iv. Okul, hekim ve sosyal hizmet birimi arasında eşgüdümü sağlamak

v. Çocuklarla çalışan tüm kamu görevlilerini, çocuk ihmal ve istismarını takip etmek ve adli ve sosyal hizmet yetkililerine bildirmekle sorumlu tutmak.

d) Çevre kirliliği, kazalar vb. yaygın tehlikelere karşı çocukları koruyucu tedbirler alınmasını sağlamak.

Kamu Vesayeti Başkanlığı

Madde 11- (1) Kamu Vesayeti Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 397'nci maddesi ile düzenlenen kamu vesayeti makamı nezdinde, ailesi dışında korunan çocukların vasiliği görevini üstlenecek kamu vasilerinden oluşan bir teşkilat kurmak

b) Bu teşkilatın çalışma usulünü belirlemek

c) Çalışma politikalarını belirlemek

ç) Uygulamaları izlemek ve geliştirilmesini sağlamak.

Çocuk Katılımı Politikaları Başkanlığı

Madde 12- (1) Çocuk Katılımı Politikaları Başkanlığının görevleri şunlardır.

a) Çocuğun düşüncesini özgürce açıklama hakkını ve bu düşüncelerini yazılı, sözlü, basılı, sanatsal biçimde veya çocuğun seçeceği başka bir araçla yayma hakkını güvence altına almak

b) Çocuğun dernek kurma ve toplanma özgürlüklerine ilişkin haklarını korumak

c) Çocukların özel yaşantısına, aile, konut ve iletişimine keyfi ya da haksız bir biçimde müdahale yapılamamasını ve onur ve itibarına saldırılmamasını sağlamak

ç) Çocukların yararını gözeterek kitle iletişim araçları aracılığıyla nitelikli yayınların yayılmasını teşvik etmek

d) Nitelikli çocuk kitaplarının üretimini ve yayılmasını teşvik etmek

e) Kitle iletişim araçlarının kullanımında Türkiye'de yaşayan tüm halkların, azınlık gruplarının ve bir yerli ahaliye mensup çocukların dil gereksinimlerine özel önem gösterilmesini sağlamak, çocukların anadillerinde eğitim almalarını sağlamak

f) Tüm çocukların ait olduğu soy ve dil topluluğunun diğer üyeleri ile birlikte kendi kültüründen yararlanma ve kendi dilini kullanma hakkını korumak

g) Aileden başlayarak, çocukların bulundukları veya hizmet aldıkları bütün kurumlarda, yerel ve merkezi yönetimde kararlara katılımlarını sağlayacak mekanizmalar oluşturmak, çocukların buralarda kararlara katılımlarını teşvik etmek

h) Çocukların bulundukları bütün kurumlarda, görüş, düşünce, eleştiri ve taleplerini herhangi bir nedenle korku veya kaygı duymadan iletebileceği mekanizmalar oluşturmak

ı) Çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence etkinliklerinde bulunma ve kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını korumak

i) Çocuğun kültürel ve sanatsal yaşama tam olarak katılma hakkına saygı duyarak tanımak ve özendirmek ve çocuklar için, boş zamanı değerlendirmeye, dinlenmeye, sanata ve kültüre ilişkin etkinlikler konusunda uygun ve eşit koşulların sağlanmasını teşvik etmek.

Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Başkanlığı

Madde 13- (1) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Çocuk haklarını ilgilendiren gelişmeleri takip etmek

b) Taraf olunması gereken sözleşmeleri belirlemek ve taraf olunmasını sağlamak

c) Taraf olunan sözleşmelerin izleme ve denetim mekanizmalarının işlemlerini sağlamak

ç) Ülkede ve dünyada çocuk hakları alanında geliştirilmesi gereken uluslararası belgeler için önerilerde bulunmak

d) Sözleşmelerin eksiksiz uygulanması için eylem planları hazırlamak

e) Alınan kararların duyurulmasını, tanıtılmasını sağlamak.

Çocuğa Yönelik Her Türölü Şiddetle Mücadele Başkanlığı

Madde 14- (1) Çocuğa Yönelik Her Türölü Şiddetle Mücadele Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Çocuğu, her türölü cinsel sömürüye ve cinsel suistimale karşı korumak ve çocukların cinsel ilişkiye girmek üzere kandırılması, zorlanması ve sömürölmesini önlemek

b) Bir cinsel şiddet olgusu olan ve çocuğun bakımından ve korunmasından sorumlu kişilerin cinsel istismarı anlamına gelen ensest, çocuk üzerinde nüfus sahibi kimselerin istismarı gibi olguları ortaya çıkaran sebepleri araştırmak ve önlenmesini sağlamak

c) Çocukların kendilerini koruma kapasiteleri güçlendirici hizmetlerin sunulmasını sağlamak

ç) Çocukların kolaylıkla ulaşabilecekleri bir çocuk istismarı bildirim mekanizması oluşturmak

d) İstismara uğradığını söyleyen çocuğun söylediğı kişinin tekrar istismarına uğramasının önlenmesi için tedbirler almak

e) İstismar mağduru çocukların rehabilitasyonu kapsamında gerekli tedbirleri almak

f) Çocukların ve yakınlarının cinsel istismara karşı adalete inançlarının kırılması için cezasızlıkla mücadele etmek

g) Çocuğa Karşı Cinsel Sömürü ve İstismarın Önlenmesi Politika Notunun gereklerini yerine getirmek ve periyodik olarak bu faaliyetleri raporlamak

ı) Çocuğun cinsel sömürü ve istismardan korunması için kayıt sistemi ve düzenli, ayrıştırılmış istatistik sistemi tutmak

i) Çocuk istismarı faillerinin kaydını tutmak, bu kişileri bir daha bu suçu işlememeleri için izlemek

j) Çocukların çocuk yaşta evlilikler dahil olmak üzere çocuğun cinsel istismar ve sömürüsünü teşvik eden her türlü söylemle mücadele etmek, bu kişilerin yasalarca düzenlenen cezaları almasını sağlamak ve bu konuda gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasını temin etmek

k) Çocukların cinsiyet kimliklerini oluşturdukları dönemde, cinsiyet eşitliği yönündeki söylemlerin önemini göz önünde bulundurarak siyasi liderlerin ve kamuyu etkileyen kişilerin kadın erkek eşitliğine vurgu yapmasını ve ayrımcı söylemlerden kaçınması sağlamak.

Ceza İnfaz Sisteminde Çocuk Haklarının Korunması Başkanlığı

Madde 15- (1) Ceza İnfaz Sisteminde Çocuk Haklarının Korunması Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Özgürlüğü bağlayıcı cezaların yerine getirildiği kurumların çocukların eğitim ve psiko-sosyal gelişimlerinin desteklendiği ortamlarda yerine getirilmesi ve mümkün olan en kısa sürede sona erdirilmesi için politikalar geliştirmek, alternatif tedbirlere ilişkin seçenekler üretilmesini ve hayata geçirilmesini sağlamak

b) Özgürlüğü bağlayıcı cezaların yerine getirildiği kurumları denetlemek, raporlandırmak ve öneride bulunmak

c) Hakkında ceza yasasını ihlâl ettiği iddia edilen ve bu nedenle itham edilen ya da ihlâl ettiği kabul edilen her çocuğun; çocuğun yaşı ve yeniden topluma kazandırılmasının ve toplumda yapıcı rol üstlenmesinin arzu edilir olduğu hususları göz önünde bulundurularak, taşıdığı saygınlık ve değer duygusunu geliştirecek ve başkalarının da insan haklarına ve temel özgürlüklerine saygı duymasını pekiştirecek nitelikte muamele görme hakkını korumak,

ç) Çocukların zorunlu olmadıkça ceza infaz kurumlarında bulunmamalarını sağlayacak tedbirler almak, cezaevinde anneleri ile birlikte kalan çocukların eğitimleri ve sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını güvence altına almak ve gelişimlerinin sağlıklı ilerleyebilmesi için gerekli tüm önlemlerin hayata geçirilmesini sağlamak

d) Hiçbir çocuğun, işkence veya diğer zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezaya tâbi tutulmamasını güvence altına almak.

İletişim ve Yayın Başkanlığı

Madde 16- (1) İletişim ve Yayın Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Bakanlığın faaliyetleriyle ilgili rapor hazırlayarak kamuoyuna en geç bir aylık periyotlarla açıklamak, katılımcılığı ve şeffaflığı artırmak
- b) Türkiye Büyük Millet Meclisine çocuk haklarıyla ilgili yapılan faaliyetlerle ilgili en geç bir aylık periyotlarla olmak üzere rapor sunmak, çocuk hakları alanında yasamanın sorumluluğunu artırmak
- c) Çocuk haklarını ilgilendiren yayınları, belgeleri takip etmek, çevrilmesini ve yayınlanmasını sağlamak
- ç) Çocuk hakları alanında araştırma, rapor ve bilimsel yayınları teşvik etmek.

Strateji Geliştirme Başkanlığı

Madde 17- (1) Strateji Geliştirme Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Bakanlığın görev alanına giren konulara ilişkin politikalarını oluşturmak ve bu faaliyetlerin planlanmasını sağlamak
- b) Bakanlık faaliyetlerini izlemek ve değerlendirmek
- c) Bakanlık faaliyetlerini değerlendirme ve araçlarını geliştirmek
- ç) Diğer birimlerin planlama ve strateji geliştirmeyi gerektiren çalışmalarına destek olmak, bu amaçla araç geliştirmek.

İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Başkanlığı

Madde 18- (1) İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Çocukların bakımı veya korunmasından sorumlu kurumların, hizmet ve faaliyetlerin, özellikle güvenlik, sağlık, personel sayısı, uygunluğu ve yönetimin yeterliliği açısından standartlarını belirlemek ve standartlara uygunluğunu sağlamak
- b) Çocuklara hizmet veren adli ve idari her türü personelin çocukla çalışma ve çocuk haklarını koruma alanında uzmanlaşmış olmasını sağlamak

c) Ceza infaz kurumları dahil olmak üzere çocuklara hizmet veren her türlü kurum ve kuruluş ve hizmet biriminin bağımsız ve vasıflı denetleyiciler vasıtasıyla düzenli olarak ve önceden haber vermeksizin denetlenmesini sağlamak

d) Çocuk ve kadın hakları alanında çalışan, kişi, uzman, gönüllü, kurum, sivil toplum kuruluşu ve platformların düzenli periyotlarla görüşlerini almak, bu kişi ve kurumlarla sürekli işbirliği içinde olmak.

Bakanlıklarla İşbirliği

Madde 19- (1) Bakanlığın bu Kanun kapsamında yürüttüğü görevler ile iş ve işlemlere ilişkin destek talepleri ile ihtiyaç duyduğu her türlü yardım, ilgili bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşları tarafından gecikmeksizin ve öncelikle yerine getirilir.

(2) Bakanlık, çocuk hakları alanındaki ulusal mevzuatın Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği mevzuatına uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında Dışişleri Bakanlığı ile aylık değerlendirme toplantıları yapar.

(3) Bakanlık, çocuk hakları alanını düzenleyen uluslararası anlaşma, sözleşme ve protokollere Türkiye Cumhuriyeti'nin katılması ve taraf olması konusunda ulusal politika belirleme çalışmalarını Dışişleri Bakanlığı ile iş birliği içinde yürütür.

(4) Bakanlık, çocuğa yönelik her türlü suçun önlenmesi ve hiçbir çocuğun, işkence veya diğer zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezaya tâbi tutulmamasını güvence altına almak amacı doğrultusunda İçişleri Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile iş birliği yapar ve bu işbirliği kapsamında Çocuk Sosyal Koruma ve Destek Programını yürütür.

(5) Özgürlüğü bağlayıcı cezaların yerine getirildiği kurumların çocukların eğitim ve psiko-sosyal gelişimlerinin desteklendiği ortamlarda yerine getirilmesi ve mümkün olan en kısa sürede sona erdirilmesi için politikalar geliştirmek, çocuk hapisaneleri yerine denetimli serbestlik uygulaması ve eğitim evleri modelleri üzerinde çalışılmak ve çocukların hapsedilmesi dışında seçenekler üretmek amacıyla Adalet Bakanlığıyla işbirliği yapar.

(6) Bakanlık, çocukların yaşam koşullarının iyileştirilmesi, esenliklerinin artırılması, eğitim ve sağlık olanaklarına ücretsiz ve kolay erişimlerinin sağlanmasına yönelik politika belirlenmesi ve yatırım programında çocuklarla ilgili projelerin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi çalışmaları bağlamında Kalkınma Bakanlığı ile işbirliği yapar.

(7) Bakanlık, çocukların en iyi sağlık düzeyine kavuşma, tıbbi bakım ve rehabilitasyon hizmetlerini veren kuruluşlardan ve her türlü tıbbi bakım hizmetlerinden yararlanma, sağlıklı bir çevrede doğayla ve yeterli düzeyde yeşil alanlarla temas halinde yetişme hakkını güvence altına almak amacıyla Sağlık Bakanlığı ve Çevre ve şehircilik İklim Bakanlığı ile iř birliği yapar.

Sözleşme ile araştırma, etüt ve proje yaptırma

Madde 20- (1) Bakanlık görevleri ile ilgili olarak ulusal ve uluslararası bilimsel araştırma, etüt, film/belgesel ve proje gibi işleri, üniversite öğretim elemanları ile Çocuk hakları konusunda çalışmalarda bulunan kadın örgütlerinin, dernek ve kurumlarının talepleri doğrultusunda maddi kaynak ihtiyaçları Bakanlık tarafından sağlanır.

(2) Bakanlık, görev alanına giren konularda üniversiteler veya uzman kurum ve kuruluşlardan danışmanlık hizmeti satın alabilir.

(3) Bu konulara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sorumluluk ve İş Birliği

Madde 21- (1) Bakan, gerekli gördüğü durumlarda ya da Komisyonun istemi üzerine TBMM Çocuk Hakları Komisyonunu uygulanan politikaların sonuçları hakkında bilgilendirir. Ancak bakan yılda en az üç kez komisyonu bilgilendirmek zorundadır.

(2) Bakanlık, çocuk hakları alanı ile doğrudan ve dolaylı ilişkili konularda kurulan Meclis Araştırma Komisyonları raporlarında yer alan tespit ve önerilerin gereklerini yerine getirir ve sonuçları hakkında TBMM'ye bir rapor sunar. Rapor verildiği tarihten en fazla iki ay içinde TBMM Genel Kurulu'nda görüşülür.

Bakanlık Personelleri

Madde 22- (1) Bakanlık, bu Kanunda sayılan görevlerin yerine getirilmesinde Çocuk Hakları Uzmanı ve Çocuk Hakları Uzman Yardımcısı istihdam eder. Çocuk Hakları Uzman Yardımcılığına atanabilmek için, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48 inci maddesinde sayılan şartlara ek olarak aşağıdaki nitelikler aranır:

a) En az dört yıllık eğitim veren yükseköğretim kurumlarının çocuk çalışmaları/toplumsal cinsiyet çalışmaları, eğitim, sosyoloji, felsefe, psikoloji bölümleri ile iktisadi ve idari bilimler, siyasal bilgiler, iletişim, hukuk, eğitim bilimleri fakülteleri, ve sosyal hizmetler yüksekokulu veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt içindeki ve yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak veya en az dört yıllık başka bir yükseköğretim programından mezun olmakla birlikte çocuk hakları alanında çalışmış olmak

b) Yapılacak yeterlik sınavında başarılı olmak

c) Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavında en az (C) düzeyinde başarılı olmak.

(2) Çocuk Hakları Uzman Yardımcılığına atananlar; üç yıl çalışmak ve tez hazırlamak kaydıyla açılacak yeterlik sınavına girme hakkını elde ederler. Sınavda başarılı olanlar Çocuk Hakları Uzmanı unvanını kazanırlar. Yeterlik sınavında başarı gösteremeyenler bir yıl içinde ikinci kez sınava tabi tutulurlar. İki defa başarı gösteremeyenler, Bakanlıktaki memur kadrolarına atanırlar.

(3) Çocuk Hakları Uzmanları ve Çocuk Hakları Uzman Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile eğitimleri Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kadrolar

Madde 23- (1) Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı cetvele “Çocuk Bakanlığı” bölümü olarak eklenmiştir.

Atıflar

Madde 24- (1) Diğer mevzuatta Çocuğun Statüsü Genel Müdürlüğü'ne yapılmış olan atıflar Çocuk Bakanlığına yapılmış sayılır.

Yürürlük

Madde 25- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 26- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.